

แบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 4

Participative Networking Development Model to Quality Enhancement
of Primary Schools Under Buriram Primary Education
Service Area Office 4

พิชญ์ชญาญญช พงษ์รัตน์¹

สุธิดา หอวัฒนกุล²

ชัยยงค์ พรหมวงศ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 2) เพื่อสร้างแบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 และ 3) เพื่อยืนยันแบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน และกลุ่มที่ 2 คือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน รวม 28 คน โดยใช้การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า แบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ประกอบด้วยด้านแนวคิดพื้นฐาน 4 ประการ คือ 1) หลักการเครือข่ายความ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการเสริมพลังอำนาจ 4) คุณภาพการศึกษา ผลการรับรองแบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีความเหมาะสม เป็นประโยชน์ และเป็นไปได้

คำสำคัญ : เครือข่ายความร่วมมือ, ยกระดับคุณภาพการศึกษา, การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the components of the participatory networking system to enhance the quality of Primary Schools Under Buriram Primary Education Service Area Office 4. 2) to construct the participatory net-working model and 3) to certify the participatory networking system to enhance the quality of Primary Schools Under Buriram Primary Education Service Area Office 4. The population were 21 specialists and 7 experts by using Delphi Technique, the semi- structure interview and Likert's five rating scale were used in addition Median, interquartile range were the statistical instruments as well.

The research results of the cooperation network model to enhance the quality of education basic school under the office of Buriram Primary Educational Service Area 4, consisting of 4 basic concepts: 1) Principles of network, 2) Participation principles, 3) Principles of empowerment, 4) Educational quality. The results of the certification of the cooperation network model to enhance the quality of education in basic education institutions under the office of Buriram Primary Educational Service Area 4 was appropriate, beneficial and feasible.

Keywords: Cooperation network, enhance education, fundamental education

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

³ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าไปทุกด้านทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม เพราะการพัฒนาประเทศนั้นต้องอาศัยคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญหน่วยงานที่ทำหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้คนในชาติคือกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาให้มีคุณภาพให้มีความเจริญก้าวหน้า ต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 5) ในด้านการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 8 และมาตรา 9 ได้กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบาย และความหลากหลายในการปฏิบัติมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากร มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดีมีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุขการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการปฏิรูปการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการคือให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ โดยยึดประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญการให้ความร่วมมือ กำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเข้ามา มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกำกับดูแลใช้การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงาน ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการทั่วไป(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550.)

คุณภาพการจัดการศึกษา เป็นคำที่มีความหมายกว้างขึ้น อยู่กับผู้พูดและสถานการณ์หรือบริบทในขณะนั้นจะมุ่งหมายถึง เช่น คุณภาพการศึกษา อาจหมายถึงนักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก คิดเลขไม่เป็น นักเรียนคิดวิเคราะห์ไม่ได้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไม่มีงานทำหรือตกงานเป็นจำนวนมากสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย คำว่าคุณภาพการจัดการศึกษาที่ยอมรับได้ตรงกันคือ คุณลักษณะผู้เรียนที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแต่ละระดับ ซึ่งก็มักจะพิจารณาจากผลการเรียนหรือคะแนนที่นักเรียนแต่ละคนได้

จากการทดสอบประเภทต่างๆ ของหน่วยงานนั้นๆ แต่ถ้าหากพิจารณาในระดับโรงเรียนหรือสถานศึกษาแล้วคุณภาพการจัดการศึกษาก็คือผลที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งประเมินตามตัวชี้วัดต่างๆที่กำหนดขึ้นโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในการนำเสนอความเป็นมาของปัญหา ผู้วิจัยขอเสนอหัวข้อความคิดของ IPESA MODEL (ชัยยงค์ พรหมวงศ์: 2558) ประกอบด้วย (1) สภาพที่พึงประสงค์ (2) สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน (3) ปัญหาที่เป็นอยู่ (4) แนวทางแก้ไขที่ได้ดำเนินการมาแล้วและ (5) ทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาให้สมบูรณ์

ในฐานะผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้ตระหนักถึงปัญหาการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จึงได้ทำการศึกษาวิจัย แบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เป็นเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสานงานในการพัฒนางานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจ ในวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน การบูรณาการภารกิจในการทำงาน การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์การบริหารจัดการร่วมกันในการจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4
2. เพื่อสร้างแบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4
3. เพื่อยืนยันแบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 ผู้บริหารและนักวิชาการระดับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารระดับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 5 ศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) และเป็นเครื่องมือการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi technique) โดยใช้แบบสอบถามซึ่งนำไปสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เป็นแบบสอบถามที่พัฒนามาจากกรอบทฤษฎีที่อ้างถึงในบทที่ 2 และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert's Five Rating Scale) ซึ่งข้อคำถามที่นำมาใช้ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและคำตอบของผู้เชี่ยวชาญจากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการตอบในรอบที่ 2 นี้ ผู้วิจัยทำการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

รอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert's Five Rating Scale) จะมีข้อคำถามเหมือนกับรอบที่ 2 ทุกประการ โดยเพิ่มเติมในส่วนของการแสดงค่าสถิติ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของคำตอบที่คำนวณได้จากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 พร้อมทั้งแสดงตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้เห็นค่าคำตอบของกลุ่มมีความสอดคล้องกันอย่างไร หากไม่ตรงกับความคิดเห็นของตน ก็สามารถเปลี่ยนแปลงคำตอบหรือยืนยันคำตอบของตนได้ การยืนยันความคิดเห็นเดิมที่ไม่ตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มนั้น ผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งบอกเหตุผลประกอบท้ายตาราง ซึ่งถ้าผู้เชี่ยวชาญคนไหนไม่ตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มและไม่มีเหตุผลอธิบายประกอบความคิดเห็นของตน ถือว่าเป็นการยอมรับและเห็นด้วยกับความคิดเห็นของกลุ่มส่วนใหญ่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การติดต่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยติดต่อผู้เชี่ยวชาญโดยหนังสือราชการและติดต่อด้วยตนเองเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ รายละเอียดของการวิจัยและขอทราบความสมัครใจในการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆเกี่ยวกับองค์ประกอบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านเพื่อคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน

2. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อผู้เชี่ยวชาญโดยหนังสือราชการและติดต่อด้วยตนเองเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ก่อนที่จะนัดวันสัมภาษณ์

3. การส่งแบบสอบถามรอบที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยส่งทางไปรษณีย์ ทางไลน์ และทาง e-mail เมื่อผู้เชี่ยวชาญตอบเสร็จแล้วให้ส่งคืนกลับ การรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาให้ได้ทั้งสิ้น 18 ฉบับ โดยรอบนี้ใช้ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2562

4. การส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยส่งทางไปรษณีย์ ทางไลน์ และทาง e-mail เมื่อผู้เชี่ยวชาญตอบเสร็จแล้วให้ส่งคืนกลับ การรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาให้ได้ทั้งสิ้น 18 ฉบับ โดยรอบนี้ใช้ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2562

5. การส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีคำถามเหมือนกับแบบสอบถามในรอบที่ 2 แต่จะเพิ่มค่า ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยส่งทางไปรษณีย์ ทางไลน์ และทาง e-mail เมื่อผู้เชี่ยวชาญตอบเสร็จแล้วให้ส่งคืนกลับ การรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาให้ได้ทั้งสิ้น 18 ฉบับ โดยรอบนี้ใช้ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2562

รวมเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 รอบ เป็นระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 75 วัน โดยในแต่ละรอบของการส่งแบบสอบถาม ถ้าหากผู้เชี่ยวชาญท่านใดที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะ

ติดตามผลโดยไปพบด้วยตนเอง หรือติดต่อผ่านทางโทรศัพท์
ยังผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ทั้งนี้ จำนวนแบบสอบถามได้เท่าเดิม
คือ 18 ฉบับ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการวิจัยแบบ
เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ทุกประการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วย
ตนเองและทางไปรษณีย์ โดยใช้แบบสอบถามทั้ง 3 รอบ
และได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละรอบ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และจากแบบสอบถาม
ในรอบที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญ
แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับแบบจำลองความ
ร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน แล้วนำคำตอบที่มาประมวลตัดข้อความที่ซ้ำซ้อน
หรือส่วนที่เกินไปจากขอบข่ายที่กำหนดไว้ แล้วทำการ
วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลที่ได้ไป
สร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 ต่อไป

2) การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 ซึ่งเป็น
แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า
5 ระดับ ที่ให้ผู้เชี่ยวชาญจัดอันดับความสำคัญของข้อความ
แต่ละข้อ แล้วนำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน
ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบแต่ละข้อ สร้างเป็น
แบบสอบถามในรอบที่ 3 โดยเพิ่มตำแหน่งของค่า มัธยฐาน
และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และนำนักคະແນนของ
ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นๆ ตอบในรอบที่ 2

3) การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามในรอบที่ 3 ซึ่งมีข้อความ
เหมือนแบบสอบถามในรอบที่ 2 ที่ให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม
พิจารณาคำตอบของตนแล้ว ผู้วิจัยนำคำตอบมาทำการ
วิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้ว
นำมาแปรผลดังนี้

3.1 หาค่ามัธยฐาน (Medain)

จากแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่า ที่ผู้วิจัยได้กำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 5
ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งแต่ละระดับ
มีความหมายดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ,
2536: 157)

1 หมายถึง แนวโน้มที่เป็นไปได้
น้อยที่สุด

2 หมายถึง แนวโน้มที่เป็นไปได้น้อย

3 หมายถึง แนวโน้มที่เป็นไปได้
ปานกลาง

4 หมายถึง แนวโน้มที่เป็นไปได้มาก

5 หมายถึง แนวโน้มที่เป็นไปได้
มากที่สุด

ค่ามัธยฐานที่คำนวณได้จากคำตอบของกลุ่ม
ผู้เชี่ยวชาญ แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้
(วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 : 8-11)

ค่ามัธยฐานที่อยู่ในช่วงระหว่าง 0.00-1.49
หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโอกาสที่แนวโน้มนั้นเป็นไปได้
น้อยที่สุด

ค่ามัธยฐานที่อยู่ในช่วงระหว่าง 1.50 -2.49
หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโอกาสที่แนวโน้มนั้นเป็นไปได้
ได้น้อย

ค่ามัธยฐานที่อยู่ในช่วงระหว่าง 2.50 -3.49
หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโอกาสที่แนวโน้มนั้นเป็นไปได้
ปานกลาง

ค่ามัธยฐานที่อยู่ในช่วงระหว่าง 3.50 - 4.49
หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโอกาสที่แนวโน้มนั้นเป็นไปได้
ได้มาก

ค่ามัธยฐานที่อยู่ในช่วงระหว่าง 4.50 -5.00
หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโอกาสที่แนวโน้มนั้นเป็นไปได้
ได้มากที่สุด

3.6.3.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile
Range) ผู้วิจัยคำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยการ
คำนวณค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์
ที่ 1 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ข้อความใดที่มีค่าน้อยหรือ
เท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ
ข้อความนั้นสอดคล้องกัน (Consensus) แต่ถ้าค่าพิสัย
ระหว่างควอไทล์ของข้อความนั้นมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่า
ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่
สอดคล้องกัน (ปรานี ทองคำ,2529 : 33)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่ามัธยฐาน

คำนวณหาค่ามัธยฐานของแต่ละ
ข้อความจากสูตรดังนี้

1.มัธยฐาน (Median) เป็นค่าแสดง
ถึงโอกาสของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นใน

$$Mdn = L + \left(\frac{\frac{N}{2} - fc}{fw} \right) i$$

เมื่อ Mdn แทน มัธยฐาน

L แทน ขอบเขตคะแนนขั้นต่ำของชั้นคะแนน
ที่มีฐานรากอยู่
Fc แทน ความถี่สะสมชั้นคะแนนก่อนที่มีฐานราก
ตกอยู่
fw แทน ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีฐานราก
อยู่
/ แทน อัตราภาคชั้นคะแนน
N แทน จำนวนคะแนนหรือจำนวนข้อมูล
ทั้งหมด

2. การหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

(Interguartile Range) การหาค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์
หาได้จากค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์
ที่ 3 (บุญชม ศรีสะอาด, 2532:68) โดยสูตรดังนี้

$$\text{พิสัยระหว่างควอไทล์ (IR)} = Q_3 - Q_1$$

สูตรการคำนวณหาค่าควอไทล์ที่ 3 (Q_3)

$$Q_3 = L + \left(\frac{\frac{3}{4}N - fc}{fw} \right) i$$

เมื่อ L แทน ขอบเขตคะแนนขั้นต่ำของชั้น
คะแนนที่มีควอไทล์ที่ 3 (Q_3) ตกอยู่
/ แทน อัตราภาคชั้นคะแนน
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

Fc แทน ความถี่สะสมชั้นคะแนนก่อนที่มีควอ
ไทล์ที่ 3 ตกอยู่

Fw แทน ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีควอไทล์ที่
3 (Q_3) ตกอยู่

สูตรการคำนวณควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ตกอยู่

$$Q_1 = L + \left(\frac{\frac{1}{4}N - fc}{fw} \right) i$$

Q_1 แทน ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q_1)
L แทนขอบเขตคะแนนขั้นต่ำของชั้นคะแนนที่

มีควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ตกอยู่
/ แทน อัตราภาคชั้นคะแนน
N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมดทั้งหมด
fc แทน ความถี่สะสมชั้นคะแนนก่อนที่มี

ควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ตกอยู่
fw แทน ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีควอไทล์
ที่ 1 (Q_1) ตกอยู่

สรุปผลวิจัย

แบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับ
คุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ซึ่งสรุปได้
ดังนี้

1. ด้านกระบวนการขั้นตอนของการสร้าง
เครือข่าย ที่ต้องการให้เกิดในระดับมากที่สุด คือ

1) ชั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้าง
เครือข่าย คือ การสร้างความตระหนักแก่สมาชิกในองค์กร
เพื่อการพัฒนา เปิดโอกาสให้บุคคล/องค์กรได้ร่วมมือกัน
ทำงานที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันแลกเปลี่ยนข้อมูล
ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติและพัฒนางาน การ
สร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้สมาชิกในองค์กรยอมรับซึ่งกัน
และกัน

2) ชั้นประสานหน่วยงานองค์กรเครือข่าย
คือ การประสานหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายต่างๆ ด้วย
วิธีการที่หลากหลาย ตามบริบท การประสานหน่วยงาน/
องค์กรเครือข่ายที่เป็นแหล่งทรัพยากรทางวิชาการ การ
กระตุ้นการสื่อสารให้สมาชิกเครือข่ายสนใจทำกิจกรรม
ร่วมกัน รูปแบบการสื่อสารมีหลากหลายช่องทางเพื่อให้มี
ประสิทธิภาพ

3) ชั้นพันธสัญญาาร่วมกัน ระดับมาก
การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวทางการ
ดำเนินงานให้เป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติได้ การแต่งตั้ง
คณะทำงานกร่างพันธสัญญาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย
ที่เกี่ยวข้อง (Partnership Agreement) การกำหนดปฏิทิน
การดำเนินงานตามพันธสัญญาให้ชัดเจนสมาชิกทุกคนมี
ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น วางแผน และข้อตกลง
ร่วมกัน

4) ชั้นบริหารจัดการเครือข่าย คือ การ
กำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ การบริหารจัดการของ
เครือข่ายให้ชัดเจน (Delegated Power) กำหนดเป้าหมาย
แผนงาน และปฏิทินการดำเนินงานของเครือข่ายที่ชัดเจน
กำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนและ
พัฒนาการบริหารจัดการเครือข่าย

5) ชั้นพัฒนาความสัมพันธ์ คือ สมาชิกใน
เครือข่ายมีความสัมพันธ์เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน สมาชิกมี
อิสระในความคิดยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
การเสริมสร้างวัฒนธรรมเครือข่ายในการยอมรับความ
คิดเห็นที่แตกต่างเพื่อขจัดความขัดแย้ง การจัดกิจกรรมและ
เวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างและพัฒนางาน

6) ชั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง คือ
มีการสร้างความเชื่อมั่น และยอมรับซึ่งกันและกันระหว่าง
สมาชิกในเครือข่าย จัดกิจกรรมสัมพันธ์/แลกเปลี่ยนเรียนรู้
ระหว่างสมาชิกในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมการ

ใช้เทคโนโลยีและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนแนวคิดในการทำงาน

2. ด้านองค์ประกอบของเครือข่าย ที่ต้องการ ให้เกิดในระดับมากที่สุด คือ

1) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศของเครือข่าย เพื่อการบริหารจัดการและพัฒนา การสื่อสารข้อมูล สารสนเทศ

2) เทคนิค วิธีการพัฒนาสมาชิก คือ การจัด กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่ หลากหลาย การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น อย่างกว้างขวาง ผ่านช่องทางต่างๆ

3) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) คือ ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายปฏิบัติงานอย่าง เต็มที่ตามศักยภาพส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรอย่าง เพียงพอ สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีด้วยพื้นฐานของ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

4) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำและสมาชิก เครือข่าย คือ มีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดแนวความคิด ที่นำไปสู่การปฏิบัติ สามารถวางแผนการดำเนินงานให้ เหมาะสมกับเป้าหมายองค์กร ยอมรับความคิดเห็นของ เพื่อนร่วมเครือข่าย

3. ด้านขอข่วยการบริหารงานเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ที่ต้องการให้เกิดใน ระดับมากที่สุด คือ

1) การพัฒนาหลักสูตร มีการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ จัด กิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดมาตรฐานและตัวชี้วัดโดย ความร่วมมือของเครือข่ายในสาขาวิชาที่ต้องการ

3) การพัฒนาการวัดและประเมินผล การศึกษา คือ พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ หลากหลายและสอดคล้องเหมาะสมกับสมรรถนะของ หลักสูตร ประเมินคุณภาพทางการศึกษาระดับชาติขั้น พื้นฐาน (O-NET) ประเมินคุณภาพทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT)

4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทางการศึกษา คือ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษา

5) การพัฒนาระบบการนิเทศติดตามและ ประเมินผล มีการ วางแผนการนิเทศ และสร้างเครื่องมือนิเทศ

6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษา คือ สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและบริบท

7) การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา คือ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน บริหารจัดการศึกษาบนพื้นฐาน ของข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง เป็นจริง ทันสมัย

อภิปรายผล

1. การวิจัยแบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ตามขั้นตอนของการวิจัย ทำให้ได้แบบจำลอง เครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่เป็นโครงสร้างเชื่อมโยง ของกระบวนการ/ ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและ องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคล หน่วยงาน/ องค์กรต่างๆ ที่สมัครใจที่จะประสานเชื่อมโยง เข้าหากันเป็นเครือข่ายความร่วมมือ ทางด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีคุณภาพ กระบวนการ/ขั้นตอนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตระหนัก ถึงความจำเป็นในการสร้าง เครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขั้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ และความต่อเนื่อง องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ได้แก่ 1) ลักษณะหรือกิจกรรมสำคัญที่เสริม ประสิทธิภาพการดำเนินงานภารกิจ ของเครือข่าย 2) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิก เครือข่าย 3) กระบวนการ เสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) 4) คุณลักษณะที่ ดีของผู้นำเครือข่าย และ 5) การปฏิบัติงานของเครือข่าย และการสะท้อนผล ส่วนด้านขอข่วยการบริหารงาน เครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาการวัดและ ประเมินผลการศึกษา 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีการศึกษา 5) การพัฒนาระบบการนิเทศติดตาม

และประเมินผล 6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษา 7) การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา

2. กระบวนการ/ ขั้นตอนการสร้างเครือข่าย จากผลการศึกษาพบว่า กระบวนการ/ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายในภาพรวมและ รายด้าน คำนึงฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาผลการสนทนากลุ่ม ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ และข้อเสนอแนะพบว่า ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อค้นพบจากการวิจัยว่ากระบวนการ/ ขั้นตอน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 นั้น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขึ้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขึ้นประสาน หน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง และเห็นว่าเครือข่ายจะช่วยโรงเรียนได้หลายด้าน ทั้งการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน การแบ่งปันความรู้ การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจน การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับสรุปผลการดำเนินการพัฒนา เครือข่ายของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) พบว่า จากการดำเนินงานเครือข่ายสถานศึกษา มีหลักในการบริหารมากขึ้น มีการวิจัย และใช้ข้อมูลในการบริหารมากขึ้น มีการทำงานเป็นทีมมากขึ้น และมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เครือข่ายการบริหารสถานศึกษามีประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ข้อสังเกตจากการวิจัยยังพบว่า เครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จะให้การช่วยเหลือในเรื่องการ ปรึกษาเชิงวิชาการ บุคลากรการพัฒนาการเรียนการสอน สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนการให้บริการด้าน สถานที่แหล่งเรียนรู้ต่างๆ การขยายเครือข่ายหรือสร้าง เครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากมีความเห็นว่ สถาบันอุดมศึกษาจะสามารถช่วยโรงเรียนได้อย่างมากทั้งครู และผู้บริหาร โรงเรียนในเรื่องการพัฒนาวิชาชีพและการ บริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำ แบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพ

การศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปประยุกต์ใช้เพื่อ แก้ปัญหาในการบริหารงานด้านคุณภาพการศึกษา และควร พิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับเครือข่ายความร่วมมือ ด้วย

1.2 หน่วยงานระดับสถานศึกษา ควรมีการ ขยายเครือข่ายไปในวงกว้าง หรืออาจเพิ่มเติมภาระงานที่ จำเป็นอีกเพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ให้เกิดคุณภาพ ด้านการจัดการศึกษา หรืออาจเพิ่มเติมภาระงานที่จำเป็นอีก เพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ให้เกิดคุณภาพ ด้านการ จัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษา แบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษา ใน แต่ละองค์ประกอบหลักอย่างละเอียด เพื่อให้เป็นที่ ยอมรับว่าองค์ประกอบนั้นๆ จะส่งผลต่อการยกระดับ คุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองเพื่อเป็น การต่อยอดในการนำแบบจำลองเครือข่ายความร่วมมือเพื่อย กระดับคุณภาพการศึกษา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเทียบเคียง หรือปรับปรุงแบบจำลองให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
2. ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2558). **การวิจัยเชิงวิจัยและ พัฒนาการนวัตกรรมทางการศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
3. ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). **“วิธีการและสื่อการ ฝึกอบรมแบบการพัฒนาโครงการจากกรณีงาน”** ในประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการ ฝึกอบรม. หน้าที่ 9 หน้า 45-102 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์.
4. บุญชม ศรีสะอาด. 2532. **วิธีการทางสถิติสำหรับการ วิจัยเล่ม 1**. กรุงเทพฯ. ภาควิชาพื้นฐาน: ของ การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
5. ปราณี ทองคำ . 2539. **เครื่องมือวัดผลทางการ ศึกษา**. ปัตตานี. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

6. ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
7. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการบริหารจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษา พ.ศ. 2550**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.